

STORTINGET

Innst. 505 S

(2020–2021)

Innstilling til Stortinget
fra utenriks- og forsvarskomiteen

Dokument 8:190 S (2020–2021)

Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Christian Tybring-Gjedde, Morten Wold, Himanshu Gulati, Erlend Wiborg, Per-Willy Amundsen og Tor André Johnsen om å flytte den norske ambassaden i Israel fra Tel Aviv til Jerusalem

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen flytte den norske ambassaden i Israel fra Tel Aviv til Jerusalem.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslaget.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Jette F. Christensen, lederen Anniken Huitfeldt, Martin Kolberg, Marianne Marthinsen og Jonas Gahr Støre, fra Høyre, Hårek Elvenes, Trond Helleland, Ingjerd Schou og Michael Tetzschner, fra Fremskrittspartiet, Siv Jensen, Christian Tybring-Gjedde og Morten Wold, fra Senterpartiet, Emilie Enger Mehl og Liv Signe Navarsete, fra Sosialistisk Venstreparti, Audun Lysbakken, fra Venstre, Trine Skei Grande, og fra Kristelig Folkeparti,

Geir Sigbjørn Toskedal, viser til representantforslaget om å flytte Norges ambassade i Israel fra Tel Aviv til Jerusalem. Komiteen finner det riktig, som det påpekes i representantforslaget, at ambassader som hovedregel befinner seg i byer som er anerkjent som vertslandets hovedstad.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, vil samtidig vise til at det finnes unntak fra regelen, slik som ambassaden i Sør-Afrika, som kun befinner seg i én av landets tre anerkjente hovedsteder, eller ambassaden i Nederland, som er lokalisert i Haag, og ikke Amsterdam som er grunnlovfestet hovedstad.

Flertallet viser også til at en offisiell anerkjennelse av Jerusalem som Israels hovedstad på nåværende tidspunkt vil være i uoverensstemmelse med Oslo-avtalen og påfølgende vedtak og erklæringer Norge har tilsluttet seg, senest gjennom FNs resolusjon A/ES-10/L-22, der det vises til at Jerusalems offisielle status må avgjøres gjennom en permanent fredsavtale mellom Israel og det palestinske folk. Flertallet oppfatter at det kan være til hinder for arbeidet med den pågående fredsprosessen om Norge skulle fattet vedtak utenfor rammene av disse forhandlingene. Flertallet viser til at både alle EU-landenes ambassader og Den europeiske unions delegasjon i dag har tilhold i Tel Aviv.

Komiteen merker seg at spørsmålet ble aktualisert da USA under president Donald Trump den 6. desember 2017 erklærte sin anerkjennelse av Jerusalem som Israels hovedstad og dermed varslet flytting av sitt lands ambassade. Komiteen understreker at USAs beslutning bestod i en effektivering av Kongressens vedtak fra 23. oktober 1995, som i det følgende hadde blitt

Beriktiget

utsatt av presidenten hver sjette måned. Komiteen merker seg videre at den amerikanske ambassadøren til Jerusalem i dag fordeler sin tid mellom ambassadekontorene i Tel Aviv og Jerusalem, og at embetsaktivitet finner sted ved begge lokaliteter.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Jerusalem ble erklært som hovedstad i Israel rett etter at landet ble etablert i 1948, basert på byens unike rolle i jødisk historie, religion og kultur. Disse medlemmer viser til at Jerusalem huser landets nasjonalforsamling Knesset, Høyesterett og nesten alle departementene og derfor er det uomtvistelige politiske sentrum i Israel. Disse medlemmer viser til at den norske ambassaden ligger i Tel Aviv, selv om flere land – herunder USA – har flyttet eller uttrykt intensjon om å flytte sine ambassader til Jerusalem. Disse medlemmer mener at det er naturlig at den norske ambassaden legges til Israels hovedstad, Jerusalem, og at å opprettholde ambassaden i Tel Aviv er å underkjenne at Israel som en suveren stat har rett til å utpeke sin egen hovedstad.

Disse medlemmer noterer at Jerusalem er et av de mest utfordrende temaene i konflikten mellom Israel og palestinerne, og at en enighet om byens status og avgrensning vil inngå i en endelig fredsavtale mellom partene. Disse medlemmer noterer videre at i Osloavtalen ble partene enige om at Jerusalem skal inngå i sluttstatusforhandlingene. Disse medlemmer mener det er fullt mulig å flytte ambassaden til Jerusalem og anerkjenne at byen er Israels hovedstad, uten at man samtidig tar stilling til byens endelige status og avgrensning, og merker seg at dette ligger til grunn for USAs beslutning om å flytte ambassaden til Jerusalem.

Disse medlemmer viser til at utenriksministeren i sitt brev til komiteen mener at arbeidet med å få partene tilbake til forhandlingsbordet vil vanskeligjøres om Norge flytter ambassaden til Jerusalem. Disse medlemmer noterer at det har vært lite bevegelse i fredsforhandlingene mellom partene de senere årene, og stiller spørsmål ved om norske politiske beslutninger vil være avgjørende for å bevege partene.

Disse medlemmer noterer videre at utenriksministeren har uttrykt bekymring for at den amerikanske beslutningen vil kunne bidra til økt ustabilitet i regionen, og gjøre det vanskeligere å få partene til forhandlingsbordet. Disse medlemmer har merket seg at det i etterkant av ambassadeåpningen har blitt inngått en rekke fredsavtaler mellom Israel og andre land i regionen og at ustabiliteten som observeres i Midtøsten, er knyttet til andre forhold enn Jerusalems status. Disse medlemmer mener at det har vist seg at USAs ambassadeflytting ikke har blitt et hinder for fredsprosessen, men at det tvert imot har bidratt til å skape ny dynamikk i regionen. Disse medlemmer mener at økt

dialog og samarbeid mellom regionale aktører også kan føre til en ny dynamikk i relasjonene mellom Israel og palestinerne.

Disse medlemmer noterer at ifølge Utenriksdepartementet er Norges offisielle posisjon at «Israel» og «israelsk territorium» omfatter territoriet som var underlagt israelsk kontroll før 4. juni 1967 (jf. utenriksministerens svar på skriftlig spørsmål Dokument nr. 15:1421 (2020–2021)). De delene av dagens Jerusalem som Israel kontrollerte før 1967, er derfor etter norsk offisielt syn en del av Israel. Disse medlemmer mener at dette åpner for at ambassaden kan flyttes til en del av Jerusalem som etter norsk offisielt syn er en del av Israel.

Disse medlemmer merker seg at det vises til FNs sikkerhetsrådsresolusjon 476 (1980) og 478 (1980), som fordømte at Israel nedfelte i sin konstitusjonelle lov (Basic Law) at «det forente» Jerusalem er Israels hovedstad, fordi dette steget ble ansett for i praksis å være en annektering av Øst-Jerusalem. Disse medlemmer merker seg imidlertid at Jerusalem ble erklært som Israels hovedstad allerede i 1949, og at resolusjonen dermed ikke rammer denne problemstillingen. Disse medlemmer mener for øvrig på prinsipielt grunnlag at ethvert suverent land har rett til å utpeke sin egen hovedstad på eget territorium, uten at FN skal overprøve dette. Disse medlemmer merker seg også at selv om Israel har erklært Jerusalem som hovedstad, har byens grenser og status vært gjenstand for forhandlinger mellom Israel og palestinerne i flere runder.

Disse medlemmer viser til at A/ES-10/L.22 er en resolusjon foreslått av Jemen og Tyrkia, som ble vedtatt i FNs generalforsamling i etterkant at USAs beslutning om å flytte ambassaden til Jerusalem. Disse medlemmer merker seg at blant annet USA stemte imot og Canada avsto fra å stemme. Disse medlemmer noterer at vedtak gjort i FNs generalforsamling ikke er bindende, og at vedtak som omhandler situasjonen i Midtøsten, har tradisjon for å være sterkt politisert i Israels disfavør.

På bakgrunn av dette mener disse medlemmer at det hverken er politiske eller juridiske hindringer i veien for å flytte den norske ambassaden til Jerusalem, og fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen flytte den norske ambassaden i Israel fra Tel Aviv til Jerusalem.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen flytte den norske ambassaden i Israel fra Tel Aviv til Jerusalem.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Kristelig Folkeparti.

Ko m i t e e n har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rår Stortinget til å gjøre følgende

v e d t a k :

Dokument 8:190 S (2020–2021) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Christian Tybring-Gjedde, Morten Wold, Himanshu Gulati, Erlend Wiborg, Per-Willy Amundsen og Tor André Johnsen om å flytte den norske ambassaden i Israel fra Tel Aviv til Jerusalem – vedtas ikke.

Oslo, i utenriks- og forsvarskomiteen, den 19. mai 2021

Anniken Huitfeldt

leder

Ingjerd Schou

ordfører

**DET KONGELIGE
UTENRIKSDEPARTEMENT**

Utenriksministeren

Utenriks- og forsvarskomiteen
v/leder Anniken Huitfeldt

Oslo, 6. mai 2021

Uttalelse fra Utenriksdepartementet ang. Dokument 8:190 S (2020-2021) – representantforslag fra representantene Tybring-Gjedde, Wold, Gulati, Wiborg, Amundsen og Johnsen

Jeg viser til Utenriks- og forsvarskomiteens brev av 12. april 2021, der det bes om Utenriksdepartementets uttalelse til Dokument 8:190 S (2020-2021) fra representantene Christian Tybring-Gjedde, Morten Wold, Himanshu Gulati, Erlend Wiborg, Per-Willy Amundsen og Tor André Johnsen, hvor det foreslås at regjeringen «flytter den norske ambassaden i Israel fra Tel Aviv til Jerusalem».

Hovedlinjene i norsk Midtøsten-politikk ligger fast. I tråd med Granavolden-plattformen, legger regjeringen til grunn en balansert holdning til Midtøsten-konflikten. Det innebærer å aktivt støtte målet om Israel og Palestina som to stater innenfor sikre og internasjonalt anerkjente grenser. Dette er i tråd med langvarig norsk utenrikspolitikk og viderefører politikken til tidligere regjeringer av ulik politisk retning.

Jerusalem har hellige steder for alle de tre monoteistiske religionene. Byen har sterk symbolsk betydning, og både Israel og palestinere gjør krav på Jerusalem som sin hovedstad. Jerusalems status er ett av flere viktige utestående spørsmål som må løses gjennom forhandlinger mellom israelere og palestinere. Inntil de to partene i konflikten selv har kommet frem til en fredsløsning, inkludert en enighet om Jerusalems status, ønsker verken Norge eller de fleste andre land å foreta handlinger som kan oppfattes å foregripe utfallet.

Det er en fast linje i den norske Midtøsten-politikken at heller ikke Norge flytter ambassaden før det foreligger en forhandlet fredsløsning mellom partene. Helt siden etableringen av diplomatiske forbindelser mellom Israel og Norge i 1950, har den norske ambassaden vært lokalisert i Tel Aviv. Her er Norge i selskap med det store

flertallet av de av verdens land som har ambassade i Israel. Vi har respekt for Israels interesser, men vi har også respekt for det legitime kravet til palestinerne om en egen stat.

Som mangeårig leder av den internasjonale giverlandsgruppen for Palestina (AHLC) og med vår forhistorie knyttet til Oslo-avtalene vil en flytting av Norges ambassade stride mot og vanskeliggjøre den rollen vi fortsatt spiller overfor partene i konflikten. Både Israel og Palestina ønsker at vi skal ha denne rollen. Arbeidet med å få partene tilbake til forhandlingsbordet vil også vanskeliggjøres.

Representantene viser til USAs beslutning om flytting av ambassaden til Jerusalem. Jeg har offentlig uttrykt Norges bekymring over den amerikanske beslutningen om å anerkjenne Jerusalem som Israels hovedstad, og at det kunne bidra til økt ustabilitet i regionen og gjøre det vanskeligere å få partene til forhandlingsbordet. USA åpnet sin ambassade i Jerusalem i mai 2018. Kun et fåtall land har fulgt etter og Kosovo er det eneste europeiske landet som har opprettet ambassade i Jerusalem. Den åpnet i mars 2021. Tsjekkia og Ungarn har åpnet handelskontorer i Jerusalem, men har ingen kjente planer om å flytte sine ambassader fra Tel Aviv.

Det er et sentralt premiss for norsk politikk at flere av FNs sikkerhetsrådsresolusjoner, inkludert resolusjon 476 (1980) og 478 (1980), fordømmer Israels forsøk på å endre Jerusalems fysiske karakter, demografiske sammensetning, institusjonelle struktur og status. Resolusjon 478 fordømte Israels Jerusalem-lov av 1980. Loven erklærte Jerusalem som Israels hovedstad, og anses i praksis som en erklæring om annekasjon av Øst-Jerusalem. Resolusjon 478 bekreftet at dette vedtaket er uten folkerettslig virkning og at det må anses som et brudd på folkeretten. Resolusjonen oppfordrer også medlemslandene til å godta rådets avgjørelse.

Regjeringen mener at en flytting av Norges ambassade før spørsmålet om Jerusalems status er løst i forhandlinger mellom partene vil bryte med de lange linjene i Stortingets omforente posisjoner i spørsmålet, og være i strid med sikkerhetsrådsvedtak. Det vil også være i strid med hva flertallet av verdens land gjør, og vil ikke bidra til å fremme fredsprosessen mellom partene.

Med vennlig hilsen

Ine Eriksen Søreide

